

Lausunnon antaminen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

25/02.05.01/2014

Khall § 70

Valmistelija hallintojohtaja Marjatta Laukkanen, puh. 044 7811 251, s-posti marjatta.laukkanen@parikkala.fi

Hallitusohjelman mukaan kuntien valtionosuusjärjestelmä uudistetaan osana kuntarakenneuudistusta. Tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää järjestelmää sekä parantaa kannustavuutta.

Valtiovarainministeriön asettaman selvitysmiehen toimeksiannon mukaan valtionosuusperusteiden uudistamisessa tuli tarkastella muun muassa perusteiden läpinäkyvyyttä, lukumäärää, päällekkäisyyksiä, korvaustarpeita, ajanmukaisuutta ja soveltuvuutta kuntarakenteen ja palvelutarpeiden muutoksessa.

Valtiovarainministeriö pyytää kunnilta 4.4.2014 mennessä lausuntoa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- ehdotettaviin kriteereihin
- ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin
- muiden kriteerien painoihin
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin
- verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen
- siirtymätasauksen kestoon ja porrastukseen

Lausuntopyyntöön sisältyy ehdotus uudeksi valtionosuuslainsäädännöksi, sen yksityiskohtaiset perustelut sekä yleisperustelut. Esityksen yleisperusteluihin sisältyvät arviot uudistuksen taloudellisista vaikutuksista.

Valtionosuusjärjestelmän uudistamisen keskeiset pääperiaatteet ja laskentakriteetit:

1. Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseaus

- tasausraja 100 % (nykyisin 91,86 %)
- tasuslisä 80 % (nykyisin 100 %)
- tasausvähennys
- tulojen tasaukseen siirretään 700 milj.euroa

2. Laskennallisiin kustannuksiin sisältyvät 8 kriteeriä (nykyisessä järjestelmässä 48) :

- *Ikärakenne*, jonka painot tulevat THL:n ja VATTin selvityksistä. Ikärakenteen ja sairastavuuden perusteella jaettavia kokonaissummia on muutettu ja sairastavuuden paino kasvaa 2,5-kertaiseksi verrattuna nykyiseen
- *Sairastavuus*, sisällöt ja painot perustuvat THL:n selvitykseen
- *Työttömyysaste*, kunnan kerroin= kunnan työttömyysaste / koko maan keskiarvo
- *Vieraskielisyys*, kunnan kerroin=kunnan vieraskielisten osuus vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus on maan alin
- *Kaksikielisyys*

- *Saaristolaisuus*, varsinaisille saaristokunnille=asukasluvun perusteella ja saaristokunnille, jonka asukkaista vähintään puolet asuu ilman kiinteää tieyhteyttä mantereeseen=korotus on kolminkertainen
- *Asukastiheys*, kunnan kerroin=koko maan keskiarvo / kunnan asukastiheys, kerroin rajattu maksimissaan 20:een
- *Koulutustausta*, kunnan kerroin=ilman tutkintoa olevien 30-54-vuotiaiden osuus vastaavasta ikäluokasta vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus on maan alin

3. Lisäosat:

- *Syrjäisyys*, syrjäisyysluvun perusteella, jos syrjäisyysluku on yli 1,5=kunnan kerroin on kolminkertainen
- *Saamelaisuus*
- *Työpaikkaomavaraisuus*, kunnan kerroin=kunnan työpaikkaomavaraisuus vähennettynä sen kunnan osuudella, jonka osuus on maa alin

Todetaan, että kiinteistöverotulot on edelleen pääosin jätetty tasausjärjestelmän ulkopuolelle. Ainoastaan voimallaitoksista saatavat kiinteistöverotulot on otettu 50 % painoarvolla tasauksen piiriin.

Valtionosuuslaskelmat on päivitetty vuoden 2014 valtionosuusmäärien tasolle. Uudistus on valtiolle kustannusneutraali. Alle 6 000 asukkaan kunnissa vaikutus on keskimäärin -89 €/as. Parikkalan kunnan osalta laskelma näyttää - 23 €/as. eli -129 000 €/vuosi, jonka laskennallinen vaikutus tuloveroprosenttiin on 0,2 %-yksikköä. Koko Etelä-Karjalan osalta vähennys on 40 €/as eli n. 5,5 milj.€ ja 0,3 %-yksikön vaikutus tuloveroprosenttiin.

Kuntien lausuntojen jälkeen hallitus valmistelee lopullisen hallituksen esityksen, joka toimitetaan eduskunnan käsittelyyn huhtikuun puolivälissä. Tavoitteena on, että eduskunta päättäisi kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta alkavan kevätistuntokauden aikana. Uuden valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015.

Tiedoksi: Lausuntopyyntö ja valtiovarainministeriön tiedote: Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen 19.12.2013, jossa vertailuna on käytetty vuoden 2012 valtionosuuksia.

Lisätietoja asiasta Kuntaliiton nettisivuilta osoitteessa:

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/kuntatalous/valtionosuudet/valtionosuusjarjestelma-uudistaminen/valtionosuusuudistus-2012/Sivut/default.aspx>

Polku on www.kunnat.net/kuntatalous >Valtionosuudet > Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen > Valtionosuusuudistus 2015

Va. kunnanjohtajan ehdotus: Kunnanhallitus päättää lausuntonaan esittää valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osastolle valtionosuusjärjestelmän uudistamishdotuksesta seuraavaa:

Kokonaisuutena ehdotus on oikeansuuntainen, mutta se ottaa huonosti huomioon rakennemuutoksen aiheuttamia väestörakenteessa tapahtuvia vääristymiä. Rahoitusperusteen siirto ikärakenteesta sairastavuuteen ei ota

riittävästi huomioon palvelurakenteen ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia keskustun ulkopuolisella alueella.

Parikkalan kunta edellyttää, että työkyvyttömyyseläkeläisten suhteellinen määrä otetaan sairastavuuskertoimen laskennassa huomioon sen kunta-palvelujen kustannuksia korottavassa laajuudessaan.

Lasten ja nuorten ikäluokkien ikäryhmähintoihin tulee ottaa mukaan ker-roin, joka huomioi kunnan asutusrakenteen aiheuttaman koulukuljetustar-peen.

Kiinteistöverotulot tulee kokonaisuudessaan palauttaa verotulojen tasaus-järjestelmään, koska esitetty malli tasauslisineen ja -vähennyksineen ei riit-tävästi tasaa erilaisten kuntien taloudellista pohjaa.

Päätös: Hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Parikkalassa 2.4.2014

pöytäkirjanpitäjä

Marjatta Laukkanen

Jakelu

Valtiovarainministeriö